

ឯកសារទស្សនទាន

វេទិកាស្ត្រីថ្នាក់ជាតិ

ក្រោមប្រធានបទ “បញ្ចប់ការរើសអើងលើស្ត្រីក្នុងវិស័យនយោបាយ”

ថ្ងៃទី ០៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៥

រៀបចំដោយ៖ គណៈកម្មាធិការលើកស្ទួយស្ត្រីក្នុងវិស័យនយោបាយ

គាំទ្រដោយ៖ អង្គការអុកស្វាម (Oxfam)

ទីកន្លែង៖ ភោជនីយដ្ឋានទន្លេបាសាក់២

១. សេចក្តីផ្តើម

ចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០០៥ គណៈកម្មាធិការលើកស្ទួយស្ត្រីក្នុងវិស័យនយោបាយ (គ.ស.ន) បានធ្វើការប្តេជ្ញាចិត្តក្នុងការលើកកម្ពស់ការចូលរួមដោយស្មើភាពរបស់ស្ត្រី និងភាពជាតំណាងក្នុងមុខងារសាធារណៈតាមរយៈការធ្វើយុទ្ធនាការ និងប្រមូលយកបញ្ហារបស់ស្ត្រីកម្ពុជា។ គ.ស.ន ដឹកនាំដោយគណៈកម្មការដឹកនាំដែលមានសមាជិកស្នូលចំនួន ៧ គឺអង្គការសីលការ (SILAKA), អង្គការអភិវឌ្ឍន៍ និងភាពជាដៃគូក្នុងសកម្មភាព (DPA), អង្គការយេនឌ័រ និងអភិវឌ្ឍន៍ដើម្បីកម្ពុជា (GADC), មណ្ឌលព័ត៌មានស្ត្រីកម្ពុជា (WMC), គណៈកម្មាធិការដើម្បីការបោះឆ្នោតដោយសេរី និងយុត្តិធម៌នៅកម្ពុជា (Comfrel), គណៈកម្មាធិការអព្យាក្រឹត និងយុត្តិធម៌ដើម្បីការបោះឆ្នោតដោយសេរី និងត្រឹមត្រូវនៅកម្ពុជា (NICFEC), អង្គការសហប្រតិបត្តិការដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍នៅកម្ពុជា (PADEK) និងសមាជិកសកម្មចំនួន ៤ទៀតគឺ អង្គការស្ត្រីខ្មែរ (Strey Khmer), អង្គការអមរ៉ា (AMARA), អង្គការសកម្មភាពដើម្បីសុខុមាលភាពស្ត្រីកម្ពុជា (KWWA), សមាគមខ្មែរដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍ជនបទនៅកម្ពុជា (KAFDOC)។ គ.ស.ន បានធ្វើការយ៉ាងសកម្មក្នុងការជួយសម្រួលឲ្យមានការចូលរួមរបស់ស្ត្រី និងថ្នាក់សម្រេចចិត្តក្នុងវិស័យនយោបាយដោយផ្តោតសំខាន់លើការពង្រឹងសមត្ថភាពស្ត្រីដឹកនាំ ក៏ដូចជាការតស៊ូមតិ និងស្វែងរកការគាំទ្រ។ យុទ្ធសាស្ត្រ ៣ឆ្នាំរបស់ គ.ស.ន (២០១២-២០១៥) ត្រូវបានកសាងឡើងយោងលើបទពិសោធន៍ និងភាពជោគជ័យជាមួយនឹងការពិនិត្យឡើងវិញដោយសង្កត់ធ្ងន់លើការពង្រឹងសិទ្ធិអំណាចមូលដ្ឋាន និងភាពជាអ្នកដឹកនាំរបស់ស្ត្រីនៅថ្នាក់មូលដ្ឋាន ការចូលរួមជាសាធារណៈ ការកសាងចំណេះដឹង ការចងក្រងបណ្តាញ និងការស្វែងរកកិច្ចគាំទ្រ។ គិតត្រឹមឆ្នាំ ២០១៣ គ.ស.ន បានបញ្ចូលសកម្មជនស្ត្រីវ័យក្មេងទៅក្នុងគ្រប់ក្រុមគោលដៅស្នូលនៅគ្រប់ខេត្តគោលដៅនីមួយៗ។ ខេត្តគោលដៅមានប្រតិបត្តិការក្នុងស្រុកចំនួន ១៥ ក្នុងខេត្តចំនួន១០ មានដូចជា ខេត្ត កណ្តាល ព្រៃវែង តាកែវ កំពង់ចាម កំពង់ធំ កំពង់ឆ្នាំង ក្រចេះ ត្បូងឃ្មុំ មណ្ឌលគិរី និងស្ទឹងត្រែង។

គម្រោង “ទាមទារសិទ្ធិសម្រាប់បងប្អូនស្រីរបស់យើង” (Claiming Rights for Our Sister) បានទទួលការគាំទ្រពីអង្គការអុកស្វាម (Oxfam) ដែលមានគោលដៅដើម្បីរួមចំនែកក្នុងការធ្វើឲ្យ កាន់តែប្រសើរឡើងនូវសិទ្ធិស្ត្រីតាមរយៈ កិច្ចសហប្រតិបត្តិការក្នុងចំណោមដៃគូពាក់ព័ន្ធស្ត្រីពីគ្រប់ភាគីស្ត្រីវ័យក្មេងស្ត្រីដឹកនាំថ្នាក់ជាតិ និងស្ត្រីដឹកនាំថ្នាក់ក្រោមជាតិក្នុងគោលបំណងបង្កើនស្ត្រីក្នុងថ្នាក់សម្រេចចិត្តគ្រប់កំរិត។

២. ទស្សនៈ

រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា គឺជាច្បាប់កំពូលរបស់រដ្ឋ។ មាត្រា ៣៥ បានចែងថា “ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទមានសិទ្ធិចូលរួមយ៉ាងសកម្មក្នុងជីវភាពនយោបាយ សេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និង វប្បធម៌របស់ប្រទេសជាតិ” និងមាត្រា ៤៥បានចែងថា “ការរើសអើងគ្រប់ប្រភេទ ប្រឆាំងនឹងស្ត្រីភេទ ត្រូវបំបាត់ចោលការធ្វើអាជីវកម្មលើការងាររបស់ស្ត្រី ត្រូវហាមឃាត់។ បុរស និងស្ត្រីមានសិទ្ធិស្មើគ្នាក្នុងគ្រប់វិស័យទាំងអស់ ជាពិសេសក្នុងអាពាហ៍ពិពាហ៍ និង គ្រួសារ។ អាពាហ៍ពិពាហ៍ ត្រូវធ្វើតាមលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ និងតាមគោលការណ៍ស្មើគ្រូចិត្ត ថ្មីមួយ ប្រពន្ធមួយ។” ស្ត្រីចូលរួមក្នុងវិស័យនយោបាយ ក្នុងតួនាទីជាតំណាងរាស្ត្រ អ្នកធ្វើគោលនយោបាយ មន្ត្រីស៊ីវិលសាធារណៈ និងអ្នកដឹកនាំ នឹងបានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការបង្កើនតួនាទីក្នុងភាពជាអ្នកដឹកនាំដោយជំរុញមូលដ្ឋាននៃការអភិវឌ្ឍថ្មី និងការអនុវត្តគោលនយោបាយ ដោយឈរលើការពង្រឹងគណនេយ្យភាព និងអភិបាលកិច្ចតាមបែបលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ ដែលមានសារៈសំខាន់សម្រាប់យុត្តិធម៌ និងអនាគតប្រកបដោយចីរភាព។ គ.ស.ន ជឿជាក់ថា ការចូលរួមរបស់ស្ត្រីនៅគ្រប់ដំណើរការនៃការសម្រេចចិត្តទាំងអស់គឺជាផ្លូវតែមួយគត់ ដែលអាចធានាថាការអភិវឌ្ឍ គឺមានទាំងបរិយាប័ន្ន និងឆ្លើយតបចំពោះតម្រូវការរបស់ស្ត្រីចាប់តាំងពីកម្រិតមូលដ្ឋាន។ ជាការសោកស្តាយដែលការអនុវត្តច្បាប់ និងគោលនយោបាយក្នុងការលើកកម្ពស់ការចូលរួមរបស់ស្ត្រីនៅ មានភាពយឺតយ៉ាវនៅឡើយដោយសារឧបសគ្គមួយចំនួន។ ទស្សនៈយេនឌ័រ មិនទាន់មានការយល់ដឹងជាក់លាក់ទូលំទូលាយ និងស៊ីជម្រៅនៅឡើយពិសេសនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ។ សមភាពយេនឌ័រត្រូវបានគេយល់ឃើញថាជាបញ្ហារបស់ស្ត្រី មិនមែនជាបញ្ហារបស់បុរស ហើយរបៀបវារៈអំពីសមភាពយេនឌ័រ មិនបានទទួលការស្វាគមន៍ពីថ្នាក់ដឹកនាំជាបុរស ឬក្នុងក្រុមឡើយ។ ផ្នត់គំនិតសង្គម គោលនយោបាយ និងច្បាប់នៅមានភាពខ្វះចន្លោះ ក្នុងការលើកកម្ពស់ការចូលរួមរបស់ស្ត្រី បូកបន្ថែមនឹងកង្វះការគាំទ្រដល់ស្ត្រីពីក្រុមគ្រួសារ និងសង្គមធ្វើឲ្យស្ត្រីបាត់បង់ឱកាសពេញលេញក្នុងការចូលរួមក្នុងជីវភាពនយោបាយ។ ការអនុវត្ត ដែលយល់ឃើញថាតួនាទីរបស់ស្ត្រី គឺត្រឹមនៅខាងក្នុងផ្ទះ ហើយនយោបាយមិនមែនជាពិភពរបស់ស្ត្រី។ ដោយសារមូលហេតុទាំងអស់នេះ បានរារាំងតួនាទីស្ត្រីក្នុងសង្គម ដោយដាក់សម្ពាធយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើស្ត្រីដោយសារតែពួកគាត់ត្រូវគ្រប់គ្រងទាំងគ្រួសារ និងការងារ។

ស្ត្រីធ្វើការងារយ៉ាងសកម្មនៅថ្នាក់មូលដ្ឋាន និងស្វែងរកប្រជាប្រិយភាពឲ្យគណបក្សនយោបាយរបស់ពួកគាត់ ប៉ុន្តែនៅពេលខ្លះអ្នកដឹកនាំជាបុរសមិនទាន់មានភាពជឿជាក់ នឹងដាក់ស្ត្រីនៅលេខរៀងខ្ពស់ក្នុងបញ្ជីបេក្ខជនឈរឈ្មោះនៅឡើយ ដោយសារបារម្ភថាមិនអាចនាំភាពជោគជ័យ ឬជ័យជំនះ ដល់គណបក្ស និងហេតុផលមួយផ្សេងទៀតថាពិបាកស្វែងរកបេក្ខភាពស្ត្រីដែលមានសមត្ថភាព។ ពួកគាត់នៅតែបន្ទូលនូវផ្នត់គំនិតចាស់គំរិលលើស្ត្រីដូចជា ស្ត្រីមានភាពទន់ខ្សោយមិនអាចដោះស្រាយបញ្ហាសន្តិសុខ និងធ្វើដំណើរទៅតំបន់ដាច់ស្រយាលបាន។ ទស្សនៈទាំងអស់នេះត្រូវតែមានការផ្លាស់ប្តូរ ដើម្បីបញ្ចប់ការរើសអើងលើស្ត្រី ក៏ដូចជាមើលឲ្យឃើញពីការរួមចំណែកពិតប្រាកដដល់ស្ត្រី ក្នុងសង្គមតាមរយៈការចូលរួមរបស់ស្ត្រីក្នុងវិស័យនយោបាយនៅគ្រប់ដំណើរ និងគ្រប់កម្រិត។

អាស្រ័យហេតុនេះ គ.ស.ន សហការណ៍ជាមួយបណ្តាញស្ត្រីដើម្បីទាំងអស់គ្នា និងអង្គការស្ត្រី ផ្សេងៗទៀត ក្រោមជំនួយឧបត្ថម្ភពីអង្គការអុកស្វាម (Oxfam) នឹងរៀបចំវេទិកាស្ត្រីថ្នាក់ជាតិក្រោមប្រធាន បទ“បញ្ចប់ការរើសអើងស្ត្រីក្នុងវិស័យនយោបាយ” ដែលនឹងប្រព្រឹត្តទៅនៅថ្ងៃទី ០៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៥ ចាប់ពីម៉ោង ០៨ព្រឹក ដល់ ០៥:៣០នាទីល្ងាច នៅភោជនីយដ្ឋាន ទន្លេបាសាក់២។

៣. គោលបំណង៖

១. ធ្វើការវិភាគឲ្យបានស៊ីជម្រៅពីឫសគល់ នៃការរើសអើងស្ត្រីលើការសម្រេចចិត្ត ការដឹកនាំ និងក្នុងវិស័យ នយោបាយ។
២. ផ្តល់ឱកាសឲ្យស្ត្រីគ្រប់ផ្នែកបញ្ចេញសំឡេង និងលើកយកអនុសាសន៍ដាក់ជូនថ្នាក់ដឹកនាំ ក៏ដូចជា អ្នកធ្វើគោលនយោបាយ។
៣. ផ្សារភ្ជាប់ទំនាក់ទំនងរវាងស្ត្រីដឹកនាំ តំណាងរាស្ត្រស្ត្រី និងចលនាស្ត្រីក្នុងការលើកកម្ពស់ការចូលរួម របស់ស្ត្រី។

៤. លទ្ធផលរំពឹងទុក៖

១. អ្នកចូលរួមយល់កាន់តែច្បាស់អំពីឫសគល់ និងសារៈសំខាន់ពីតួនាទីរបស់ស្ត្រីក្នុងវិស័យនយោបាយ
២. ស្ត្រីវ័យក្មេងមានឱកាសបានស្តាប់ និងបញ្ចេញសំឡេងឲ្យសាធារណៈបានលឺក្នុងវេទិកាថ្នាក់ជាតិ
៣. អនុសាសន៍ដាក់ស្តែងក្នុងសេចក្តីថ្លែងការណ៍រួមប្រឆាំងលើការរើសអើងស្ត្រី ក្នុងវិស័យនយោបាយ និងវិធីសាស្ត្របង្កើនការចូលរួមរបស់ស្ត្រី និងភាពជាអ្នកដឹកនាំនៅគ្រប់កម្រិតនៃថ្នាក់សម្រេចក្នុងរបៀបវារៈ នៃការអភិវឌ្ឍថ្មី។

៥. សមាសភាពអ្នកចូលរួម

អ្នកចូលរួមប្រមាណ ២០០នាក់ ក្នុងនោះមកពី៖

- តំណាងរដ្ឋសភាជាតិ
- តំណាងគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត
- ក្រសួង និងស្ថាប័នផ្សេងៗរបស់រដ្ឋាភិបាល
- តំណាងគណបក្សនយោបាយ
- ស្ត្រី និងបុរសថ្នាក់ដឹកនាំថ្នាក់ក្រោមជាតិ
- តំណាងអង្គការសង្គមស៊ីវិល
- តំណាងម្ចាស់ជំនួយ
- សិស្ស/និស្សិត និងស្ត្រីវ័យក្មេងមកពីខេត្តគោលដៅ
- សហគមន៍